

A Pécsi Ítéltábla dr. Herczeg Ferenc (ügyvéd címe) ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve** I. rendű, **II.rendű felperes neve** II. rendű (I-II. rendű felperesek címe) felpereseknek - a jogtanácsos neve jogtanácsos által képviselt **I.rendű alperes neve** (I. rendű alperes címe) I. rendű, a Pesthy Ügyvédi Iroda (ügyvédi iroda címe, ügyintéző: dr. Pesthy Endre ügyvéd) által képviselt **II.rendű alperes neve** (II. rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen - személyiségi jogok megsértése miatt indított perében a Pécsi Törvényszék 2019. június 20. napján kelt 15.P.20.559/2018/47. számú ítélete ellen a felperesek részéről 48. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 15 napon belül az I. és II. rendű alpereseknek egyenként 100.000-100.000 (százezer-százezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint B.Á. és **B.Cs.** (akik időközben házasságot kötöttek) élettársi kapcsolatából született I.rendű felperes és II.rendű felperes. A család 2006 óta áll a gyermekjóléti szolgálat gondozásában, életviteli, gyermeknevelési problémák okán. A **B.**, ... utca .. szám alatt élő családban 2013 júliusában a problémák halmozottan jelentkeztek, az apa munkanélküli volt, jövedelemmel nem rendelkezett, a család mindennapi megélhetési gondokkal küzdött, a házuk árverezés alá került. A fennálló problémák megoldását az anya látszólagos együttműködése, illetve az együttműködés hiánya nehezítette. Az I. rendű felperes értelmileg súlyosan akadályozott, autista, beszélni nem tud, szobatisztasága nem alakult ki. A II. rendű felperes halmozottan sérült, fejlődésben visszamaradt, súlyos mentális retardációt állapítottak meg nála, járni, beszélni nem tud, légzésmegállási problémái miatt fokozott odafigyelést igényel.

A **T. Megyei Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény** vezetője 2013. év tavaszán a szolgálatot tájékoztatta arról, hogy a gyermekek 2012 januárjában voltak utoljára fejlesztő foglalkozáson, pedig a gyermekek háztól-házig szállításában segítséget kaptak, de a család nem élt a

lehetőséggel, különféle indokokkal távol maradtak a foglalkozásoktól, ezen kívül egyéb helyről is érkezett bejelentés a Gondozási Központhoz a családról, ezért a családgondozó felkereste a családot. A lakásban rendetlenség, kosz volt, a felperesek anyja a bejelentéssel kapcsolatban semmilyen magyarázatot nem tudott adni, a családgondozó tájékoztatta arról, hogy a gyermekek veszélyeztetettsége ügyében védelembe vételre tesz javaslatot.

A 2013. november 25-én lefolytatott védelembevételi tárgyaláson az anya ellenségesen lépett fel a szakemberekkel szemben, közölte, hogy el fog költözni a család, a szülők az együttműködésre nem voltak hajlandók. A gyermekek védelembe vételére ténylegesen 2013. december 7-én kelt határozattal került sor, arra hivatkozással, hogy a kiskorú gyermekek veszélyeztetettsége fennáll, a családból történő kiemelés azonban nem találták indokoltnak. A család 2013 decemberében költözött a **H., Sz.** szám alatti ingatlanba és kerültek a Si Kistérség Szociális Szolgáltató Központ Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálatához. A területileg illetékes családgondozó kapcsolatfelvétele során az anya elutasító volt, csak 2014 januárjában sikerült személyesen találkoznia a családdal. A látogatás alkalmával a családgondozó alkalmatlannak találta a család otthonát a különleges szükségletű gyermekek gondozására. A 30 m²-es ingatlan külterületi, nehezen megközelíthető, két helyiségből áll, az egyik konyhaként funkcionált, ebből választottak le egy fürdő, WC helyiséget, a másik szobában két ágy szolgált fekvőhelyül, valamint a földön szivacsok voltak. A higiénés állapotok rosszak voltak, áram, vízszolgáltatás biztosított volt. A helyiségben fatüzelésű kályha - melynek közvetlen közelében feküdtek a gyerekek - biztosította a meleget. Egyik szülő sem rendelkezett állandó munkahellyel, a gyermekek után járó ellátásokból, illetve alkalmi munkákból éltek. 2014 februárjában a S Szociális Szolgáltatási Központ Családsegítő- és Gyermekjóléti Szolgálatának alkalmazottja is látogatást tett, a gyermekeket felügyelet nélkül találta a lakásban, az apa az udvaron tevékenykedett, az anya nem volt otthon. A szakemberek ismét felhívták a szülők figyelmét a veszélyeztető körülményekre, így különös tekintettel arra, hogy a hely nem alkalmas a gyermekek gondozására.

2004. február 7-én a védőnő is személyes látogatáson kereste fel a felpereseket, az észlelteket rögzítve, a gyermekjóléti szolgálat felé jelzést tett, megfogalmazva azt, hogy a gyermekek lakóhelye nem megfelelő, illetve kiemelten fontos lenne a fejlesztésük, ami megoldatlan. 2014. február 21-én az illetékes gyermekorvos, **S.M.** is felkereste a családot, alultápláltságot, korukhoz képest a fejlődésben elmaradást tapasztalt a gyerekeknél, akik a látogatáskor a földön, matracon, a forró kályha közelében feküdtek. Mindezek okán a háziorvos a gyermekek családból történő azonnali ideiglenes kiemelésére tett javaslatot, különös tekintettel arra, hogy a gyermekek speciális fejlesztése szükséges lenne, a településen és környékén azonban ez nem biztosítható. A családgondozó a saját tapasztalatai, illetve a védőnő és a háziorvos jelzése alapján javaslatot tett a felperesek ideiglenes hatályú elhelyezésére. A S Járási Hivatal Járási Gyámhivatala 2014. február 27-én kelt határozatával a gyermekeket ideiglenes hatállyal a B. Megyei Területi Gyermekvédelmi Központ Gyermekvédelmi Szakszolgálat (TEGYESZ) által, a gyermekek fogadására alkalmasnak ítélte és javaslatba hozott II. rendű alperesnél rendelte elhelyezni. A végrehajtás során az I. rendű alperes járt el, a helyszínen a gyámhivatali ügyintézőkön kívül mentőautó - figyelemmel arra, hogy a háziorvos indokoltnak tartotta a kiskorúak mentővel történő szállítását -, két rendőr, és a gyermek-háziorvos is megjelent. Az elszállítás problémamentesen, jogszerűen történt, rendőri felszólításra a felperesek törvényes képviselője közreműködött a felperesek ingóságainak összekészítésében és átadásában. A felperesek a II. rendű alperes intézményében, 28 gyermek befogadására alkalmas gyermekkorúak részlegén egy 12,36 m² nagyságú, elsősorban fertőző betegek elkülönítésére szolgáló pavilonban, az úgynevezett betegszobában kerültek elhelyezésre, mint engedélyezett létszámon felüliek. A szoba 6,7 m² nagyságú, amely elsősorban alvás céljára berendezett, a két gyermek elhelyezésére alkalmatlan volt.

Az otthonba kerüléskor az I. rendű felperes nem volt hajlandó önállóan étkezni, melynek kapcsán a gondozók fejlődést értek el, eljutottak vele az önálló étkezésig, a foglalkoztatók szembetűnő fejlődést értek el a mozgásban, fogása fejlődött, nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb lett, elfogadott többféle ételt. A II. rendű felperes a kezdetektől cumisüvegből étkezett, ebben változás nem következett be, nála visszaesést nem, fejlődést a finom-motorikájában tapasztaltak.

A felperesek törvényes képviselője feljelentést tett ismeretlen tettes ellen a gyermekotthonban elhelyezett gyermekei veszélyeztetése miatt arra hivatkozással, hogy a gyermekei nem kaptak megfelelő étkezést, orvosi ellátást, fejlesztést, visszafejlődtek, gyanús sérüléseik keletkeztek. A szakértők bevonásával lefolytatott nyomozást követően a Sz-i Rendőrkapitányság az eljárást megszüntette. A szakvéleményben rögzítésre került, hogy a szakértők olyan szakértői módszertannal feltárható bizonyítékkal, amely alapján megállapítható, illetve vélelmezhető lenne, hogy a II. rendű alperesnél tartózkodás ideje alatt a gyermekek testi, érzelmi, értelmi vagy erkölcsi fejlődése veszélyeztetett lett volna, nem rendelkeznek. A felperesekkel megfelelő kontaktust felvenni, verbálisan kommunikálni nem lehetett. Mindkét felperes intelligenciája, szellemi fejlettsége életkorához képest súlyos elmaradást valószínűsít.

Az I. és II. rendű felperesek módosított kereseti kérelmükben az 1959. évi Ptk. 76.§-ára és 349. §-ára hivatkozva kérték, hogy a bíróság állapítsa meg az I. rendű alperes államigazgatási jogkörben jogellenesen eljárva megsértette a felperesek teljes családban éléshez való személyiségi jogát. Kérték továbbá, állapítsa meg a bíróság, az I. és II. rendű alperesek a gyámhivatal határozatának végrehajtása során a testi épséghez, személyes szabadsághoz, emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát megsértették. Az I. rendű alperest 15.000.000, míg a II. rendű alperest 25.000.000 forint nem vagyoni kár megtérítésére kérték kötelezni arra hivatkozással, hogy mindkét felperes egészségi állapota az ideiglenes hatályú elhelyezéssel okozati összefüggésben nagymértékben, visszafordíthatatlanul megromlott.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Kifejtette, hogy a gyámhivatal a rá vonatkozó jogszabályi előírásokat mindenben betartva járt el, nem sértette meg a felperesek személyéhez fűződő jogát. Korlátozó intézkedést velük szemben nem alkalmaztak, emberi méltóságukat nem sértették meg.

A II. rendű alperes is a kereset elutasítását kérte mind jogalap, mind összecszerűség körében vitatva azt. Kifejtette, hogy az ideiglenes elhelyezés során a felperesek személyiségi joga nem sérült, az alkalmazottak nem bántalmazták őket, folyamatosan biztosítva volt az egészségügyi ellátásuk, gondozásuk, fejlesztésük. Azt nem vitatta, hogy a gyermekek az úgynevezett betegszobában kerültek elhelyezésre.

Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította. Megállapította, hogy a II. rendű alperes mint az I. és II. rendű felperesek ideiglenes hatályú elhelyezését biztosító határozat végrehajtására kirendelt intézmény a 2014. február 27. napjától május 9. napjáig tartó időszak során megsértette az I. és II. rendű felperesek emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát. Kötelezte a II. rendű alperest, hogy a felpereseknek egyenként 400-400.000 forintot és ennek 2014. február 27. napjától számított kamatát fizesse meg. Ezt meghaladóan a keresetet a II. rendű alperessel szemben is elutasította.

Kifejtette, hogy a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy az alperesek a megjelölt magatartásukkal megsértették a felperesek személyiségi jogát. Az 1959. évi Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja szerint a felpereseknek kell a nem vagyoni kárigényre tekintettel bizonyítani, hogy 1959.

évi Ptk. 349. §-ában szabályozott speciális feltételek, valamint az 1959. évi Ptk. 339. § (1) bekezdésében szabályozott kárfelelősség általános feltételei fennállnak. A felpereseknek tehát bizonyítaniuk kellett a jogellenes magatartást, a kárt és a kettő közötti okozati összefüggést, ennek sikere esetén az alperesek a kártérítési felelősség alól akkor mentesülhetnek, ha bizonyítják, hogy a magatartásuk nem volt felróható. Rögzítette, hogy az 1959. évi Ptk. 349. §-ában szabályozott különös feltételt a felperesek teljesítették, a jogorvoslati lehetőséget igénybe vették.

Az I. rendű alperes vonatkozásában előterjesztett kereset kapcsán kifejtette, hogy az I. rendű alperes a 2014. február 27. napján kelt határozatának meghozatalát megelőzően a gyermekvédelmi hatósági intézkedések fokozatosságának az elvét betartotta, a családból történt kiemelés megelőzte a védelembe vétel, amely intézkedés a szülők együttműködésének hiányában nem vezetett eredményre. A szülők tájékoztatást kaptak arról, hogy amennyiben a kiskorúak veszélyeztetettsége nem szűnik meg, további intézkedésre fog sor kerülni, ami a kiskorúak családból történő kiemelése. A vonatkozó jogszabályi előírások szerint az ideiglenes hatályú elhelyezés fogalmából adódik, hogy a súlyos veszélyeztetettséget okozó helyzetben soron kívül kell intézkedni, a késedelem veszéllyel járhat. A szolgálat alappal kezdeményezte a gyámhivatalnál a gyermekek ideiglenes hatályú elhelyezését és ezt a későbbiekben a védőnő és családsegítő házi orvos is igazolta. A szülők többszöri figyelmeztetés ellenére nem váltottak albérletet, a harkányi szőlőhegyen a két veszélyeztetett, speciális igényű gyermek számára nem volt megfelelő a lakhatás. A házi orvos életveszélyt jelző bejelentése után az I. rendű alperesnek haladéktalanul intézkednie kellett, ilyen esetben nem szükséges a szülők meghallgatása, jegyzőkönyv felvétele, az intézkedés, illetve annak végrehajtása jogszerű volt. A határozat végrehajtása során az I. rendű alperes munkatársai sem erőszakot, sem kényszert nem alkalmaztak, agresszív fellépésre nem került sor, a kényszert csak a határozat kötelező jellege jelentette. A végrehajtás során a felperesek emberi méltósághoz, testi és lelki épséghez, szabad mozgáshoz való joga nem sérült, a felperesek törvényes képviselőjének ezzel ellentétes tényelődását a meghallgatott tanúk nem támasztották alá, az I. rendű alperes munkavállalója, illetve a gyermekvédelmi szakszolgálat, a védőnő és a házi orvos is egybehangzó tanúvallomást tett a kiemelésről szóló határozat végrehajtása során történekről, illetve az azt megelőzően a családnál tapasztalt körülményekről. Az I. rendű alperes határozatának meghozatalára az anyagi - és eljárásjogi rendelkezéseknek megfelelően került sor, a végrehajtás során alkalmazottai terhére felróható magatartás nem állapítható meg, az I. rendű alperes úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. I. rendű alperes a továbbiakban a felperesek ellátásában, elhelyezésében nem vett részt.

A II. rendű alperes tekintetében az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a felperesek állapota miatt rájuk az 1998. évi XXVI. törvény rendelkezéseit is alkalmazni kell. A II. rendű alperes biztosította a határozat végrehajtása során a gyermekek elhelyezését, magatartása elválasztható az I. rendű alperes magatartásától. A II. rendű alperes úgy vállalta a gyermekek befogadását, hogy teljes kihasználtságú volt. A részükre biztosított helyiség sem méreténél, sem berendezésénél fogva nem volt alkalmas arra, hogy a felpereseket ott ideiglenesen elhelyezzék. A helyiség mérete 6,7 m², ami nem alkalmas huzamos idejű tartózkodásra, az eleve csak egy személy elkülönítésére lett kialakítva. Egyebekben a felperesek nem igazolták a további, általuk állított jogsértéseket, nem lehetett megállapítani azt, hogy a gyermekeket bántalmazták volna, vagy kulcsra zárták volna a szobájukat, illetve akár a gondozásuk, akár az étkeztetésük, akár a fejlesztésük során olyan magatartást tanúsítottak volna velük szemben, mely a személyhez fűződő jogukat sértette volna. Kifejtette, hogy szükségtelen szakértői bizonyítás elrendelése, a tanúk elmondásából az megállapítható, hogy a felperesek egy addig megszokott családi környezetből egy idegen környezetbe kerültek, ami fokozott reakciót váltott ki a súlyosan fogyatékos és halmozottan hátrányos felperesekből. Ebben a helyzetben jellemző, hogy megijednek, félnek, így a kezdetekben zaklatottabbak voltak, az étkezést nem fogadták el, de napokon belül feloldódtak, az egészségi állapotuk pusztán az elhelyezés okán nem

romlott, sőt még némi javulás is tapasztalható volt a fejlesztésükkel megbízott szakemberek szerint. A felperesek további bizonyítási indítványait - a bejelentett tanúk meghallgatását, a háziorvos, illetve a **H.P.** Gyermekkorház megkeresését - szükségtelennek tartotta. A megküldött iratok ugyanis egyértelműen cáfolják azt a törvényes képviselői előadást, hogy az ideiglenes hatályú elhelyezést megelőzően a felperesek kifejezetten jó egészségi, testi, lelki állapotban voltak.

A II. rendű alperes terhére kizárólag a kis méretű betegszobában való elhelyezéssel okozott személyhez fűződő jog sérelme volt tehát megállapítható. Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés összege megállapításakor figyelembe vette, hogy igen szűkös azoknak az intézményeknek a köre, amelyek speciális ellátást igénylő fiatalok befogadására, fejlesztésére alkalmasak. A felperesek a szobát kizárólag alvási időszakban használták, egyebekben a fejlesztésük, az állandó felügyeletük biztosítva volt. Az elhelyezésük miatt bekövetkezett jogsérelem kompenzálására 400.000-400.000 forintot és annak késedelmi kamatát találta az elsőfokú bíróság alkalmasnak. Ezt meghaladóan a II. rendű alperessel szembeni keresetet alaptalannak találta.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést. Kérték az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a keresetnek történő helyt adást. Kifejtették, hogy a tényállás megalapozatlan, az elsőfokú bíróság azt kizárólag az alperes tanúinak vallomása alapján állapította meg és nem vette figyelembe a felperesek törvényes képviselőjének, illetve az általa bejelentett tanúknak a vallomását. A felperesek a kártérítési igényüket egészségromlásra alapították, amely kérdésben igazságügyi szakértő bevonására lett volna szükség, enélkül érdemi döntés nem hozható. Az elsőfokú bíróság nem értékelte azt a körülményt sem, hogy a fejlesztést a felperesek csak mentővel való szállítással tudták volna igénybe venni, amit a felperesek törvényes képviselője egyedül megoldani nem volt képes. A rossz lakhatási körülmények bizonyítást nem nyertek, a mai napig az ingatlanba sérült gyermekkel lakik egy másik család.

A II. rendű alperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő, kérte az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatását és a felperesek keresetének teljes elutasítását. Kifejtette, hogy a II. rendű alperest a befogadásra a TEGYESZ jelölte ki, miután a Baranya megyében található, alkalmas intézmények egyike sem vállalta a befogadást. A II. rendű alperest egy fax üzenetben értesítették aznap a határozatról, vele nem egyeztettek, a határozat végrehajtását nem tagadhatta meg. Az újonnan befogadott kiskorúak mindegyike először elkülönítőbe kerül, erre ez a betegszoba alkalmas, ami csak éjszakai szálláshelyként került kijelölésre a felperesek számára. Napközben a felperesek a nappali helyiségben tartózkodtak vagy fejlesztőpedagógusok foglalkoztak velük. Az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a felperesek méltatlan, ellátásukra alkalmatlan körülmények között kerültek elhelyezésre a II. rendű alperes intézményében, őket az elhelyezés során érdeksérelem nem érte.

Fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperesek költségben marasztalását kérte.

A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés alaptalan.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által egyebekben helyesen megállapított tényállást az elsőfokú eljárás iratai alapján az alábbiakkal egészíti ki:

A I. rendű alperes P-i Járási Hivatal Járási Gyámhivatala a 2014. április 29. napján kelt határozatával a felperesek ideiglenes hatályú elhelyezését megszüntette, és megállapította, hogy a kiskorúak

védelembe vétele fennáll, az utolsó gondozási nap 2014. május 9. A határozat indokolása rögzítette, hogy a felperesek szülei időközben P-e költöztek egy jól felszerelt, központi helyen, a belváros csendes övezetében található albérletbe, ahonnan gyorsan és akadálymentesen lehet megközelíteni minden olyan intézményt, ami a család életében szerepet játszhat. Ősztől az **É.M.** Iskolaközpont fejlesztő pedagógusai a felperesek fejlesztését saját otthonukban fogják biztosítani. Az apa állandó munkát talált, jövedelemmel rendelkezik, a szülők a gyermekeket rendszeresen látogatták, velük a kapcsolatot folyamatosan tartották, a szülők a gyermekeik gondozását, nevelését megfelelően tudják biztosítani, a nevelésbevitel feltételei nem állnak fenn.

Az így kiegészített tényállás alapján is egyetért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság érdemi döntésével mind az I., mind a II. rendű alperes vonatkozásában.

A felperesek keresetükben azt állították, hogy az alperesek a közhatalom gyakorlása során megsértették a személyiségi jogait és erre tekintettel a jogsértés megállapítását és az alperesek nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezését kérték.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperesek által I. rendű alperes terhére megjelölt jogsértő magatartás - ideiglenes hatályú elhelyezéssel kapcsolatos határozat meghozatala, illetve végrehajtása - a felperesek teljes családban éléshez való személyiségi jogát nem sértette.

Az I. rendű alperes az eljárása során a vonatkozó jogszabályi előírások szerint járt el, a felperesek ideiglenes elhelyezését elrendelő határozat meghozatalakor a fokozatosság elvét betartotta. A határozat meghozatala előtt, a családgondozó, a védőnő, a háziorvos a család látogatásakor több alkalommal figyelmeztette a felperesek törvényes képviselőjét, hogy a lakhatási körülmények nem alkalmasak a speciális gondozást, fejlesztést, nevelést igénylő felperesek számára. Tévesen állították a felperesek, hogy kizárólag a fejlesztés elmaradása miatt hozta meg az I. rendű alperes e határozatát. A határozat indokolása részletesen rögzíti a lakhatási körülményekkel kapcsolatos problémákat, azt, hogy 2014. januárjában, illetve februárjában minderre a védőnő, a háziorvos, illetve a családgondozó is felhívta a törvényes képviselők figyelmét, és arra is, hogy a körülményváltozás elmaradásának a következménye a családból való kiemelés. A törvényes képviselő e tényt lényegében elismerte azzal, hogy próbáltak megfelelő albérletet keresni. Állította, hogy már a kiemelést követő másnap új albérletbe költöztek volna, azonban e tényállítását sem az elhelyezést megelőzően az I. rendű alperesnél, sem a perben semmilyen módon nem igazolták. Ellentmond ennek az is, hogy amint a szülők P-re költöztek - az új lakóhelyen a környezettanulmány szerint a felperesek megfelelő ellátása, gondozása, fejlesztése biztosított lett - a gyámhivatal a gyermekeket a családba visszahelyezte és megszüntette az ideiglenes hatályú elhelyezésüket.

A felperesek a kereseti tényállításukban ezen felül az I. rendű alperes terhére a határozat végrehajtása során a munkatársak részéről tanúsított (erőszakosan, bántóan léptek fel, a felpereseket erővel szakították el a szülőtől, nem hagyták, hogy a szülők elbúcsúzzanak stb.) - mint személyiségi jogsérelemre alkalmas - magatartást is megjelöltek. Az I. rendű alperes munkatársai mentősek, rendőrök és a háziorvos jelenlétében hajtották végre a felperesek elszállítását, akik semmiféle agresszív, indokolatlan magatartást nem tapasztaltak. A felperesek által tanúként meghallgatni kért szomszédok is csupán annyit láttak, hogy mentő-, rendőrautó érkezik, de ahhoz távol voltak, hogy a történekről érdemi beszámolót adjanak (**P.I.** tanú 15.P.20.504/2016/44. számú jegyzőkönyv 3-4. oldal). A per későbbi szakaszában a felperesek anyja is megváltoztatta ezzel kapcsolatos állításait.

Mindezek okán helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperesek az I. rendű alperes terhére olyan magatartást, mely személyhez fűződő jogsértés megállapítására alkalmas lenne bizonyítani nem tudtak.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a II. rendű alperesnél a felperesek elhelyezése nem volt megfelelő, önmagában a helyiség méretéből és berendezéséből fakadóan 2 személy elhelyezésére alkalmatlan volt. Ennek kimentésére nem alkalmasak a csatlakozó fellebbezésben felhozott érvek. A II. rendű alperesnek ezt a helyzetet, a befogadást követő néhány napon belül fel kellett volna számolnia. A II. rendű alperes a jogsértés és a kárfelelősség alól azzal nem tudja kimenteni magát, hogy jogszabályi kötelezettségét teljesítette, miután más intézmény nem vállalta a felperesek elhelyezését. Helyesen állapította meg tehát az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes terhére e tekintetben a jogsértést, ennek folytán a II. rendű alperes csatlakozó fellebbezése nem volt teljesíthető.

A II. rendű alperes terhére írt egyéb jogsértések, fizikai bántalmazás, nem megfelelő ellátás, éheztetés, stb. mint felperesek tényállításai bizonyítást nem nyertek. A gyermekekről egészségügyi lapot, illetve naplót vezettek az intézményben való tartózkodásuk alatt. A szakértői, orvosi megállapítások szerint a kezdeti nehézségeket követően a fejlesztések során még apróbb javulások is észlelhetők voltak mindkét felperesnél. A felperesek mindezek mellett azt a tényt sem tudták bizonyítani, hogy az ideiglenes elhelyezést megelőzően a felperesek olyan egészségi állapotban voltak, amely kiinduló állapothoz képest az ideiglenes elhelyezés rövid 70 napja alatt ebben bárminemű rosszabbodás történt volna. A perbeli adatok ennek az ellenkezőjét bizonyítják, a II. rendű alperes a felperesek állapotában némi javulást tudott elérni.

A csatolt orvosi iratok hiányosak, a gyámhatóság irataiból, a háziorvos előadásából inkább az volt megállapítható, hogy a felperesek soványak voltak, a fejlesztésben elmaradtak. Arra nézve nem volt konkrét állítás, hogy a felperesek egészségi állapotában milyen romlás következett be, így a rendelkezésre álló adatok szerint hátrányosabb kiindulási helyzethez képest az orvos szakértői bizonyítástól eredmény sem lett volna várható. Felpereseket egyébként a büntetőeljárás során szakértők már vizsgálták. Helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor igazságügyi orvosszakértőt e tényekre tekintettel nem rendelt ki, illetve további tanúkat - háziorvost, szakorvost - nem hallgatott meg. E bizonyítási indítványt ezért a másodfokú bíróság sem teljesítette.

Az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes terhére megállapított személyhez fűződő jogsérelem kompenzálásához szükséges nem vagyoni kártérítés összegét helyesen állapította meg, helyesen mérlegelve az ezt befolyásoló tényezőket (felperesek korábbi lakhatási körülményei, II. rendű alperes hely hiányában is biztosította az elhelyezést, fejlesztést stb.). Egyetért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által - mindezek alapján - meghatározott mértékű nem vagyoni kártérítés összegével is, az a jogsérelem súlyával arányos, nem tekinthető sem eltúlzottnak, sem csekélynek.

A kifejtett indokokra is tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (1952. évi Pp.) 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperesek fellebbezése sikertelen volt, ezért az 1952. évi Pp. 78. § (1) bekezdése alapján viselik a saját felmerült másodfokú eljárási költségeiket, továbbá kötelesek az I. és II. rendű alperesek másodfokú eljárásban való jogi képviseletének ellátásával felmerült költséget megfizetni. A II. rendű alperes ugyan a csatlakozó fellebbezése kapcsán pervesztes lett, de ennek pertárgyértéke olyan csekély mértékű a felperesek fellebbezési pertárgyértékéhez képest, hogy mindezek figyelembevételével a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6)

bekezdése alkalmazásával 100.000 -100.000 forint - mérsékelt összegű - másodfokú ügyvédi munkadíj megfizetésére kötelezte a felpereseket egyetemlegesen.

A felperesek személyes költségmentessége, illetve a II. rendű alperes illetékmentessége folytán feljegyzett másodfokú eljárási illetéket a jelen eljárásban még alkalmazandó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Pécs, 2019. december 11.

Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, dr. Berki Csilla s.k. előadó bíró, Dr. Gyöngyösiné dr. Antók Éva s.k. bíró